

Botaniska Sällskapet i Jönköping

STYRELSENS VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2018

Allmänt

Under år 2018 har hållits fem möten med föredrag och bildvisning i Länsstyrelsens lokaler. Årsmötet hölls den 21 februari. Sju traditionella exkursioner har genomförts, inklusive *De vilda blommornas dag*; därtill fem mossexkursioner under ledning av Henrik Kullberg och en blomstervandring vid Sjövik nära Rocksjön på John Bauers födelsedag den 4 juni.

Botaniska Sällskapet är sedan 2016 anslutet till Studieförbundet som håller till på Rosenbergsgatan. Flertalet styrelsemöten och floramöten har hållits hos Studieförbundet, som gett värdefull service.

Sällskapet är medlem i Föreningen Smålands Flora och i Svenska Botaniska Föreningen (SBF). Göte Bengtsson företrädde Sällskapet på SBF:s årsmöte och konferens i Uppsala i mars.

Jönköpings kommuns kultur- och fritidsnämnd har 2018 anslagit 3000 kr till Sällskapets verksamhet.

Styrelse och övriga funktionärer

I styrelsen har följande ingått:

Göte Bengtsson, ordförande
Martin Sjödahl, vice ordförande
Marianne Rydén, sekreterare
Lennart Persson, kassaförvaltare
Torgny Bergström
Bodil Enander
David Ståhlberg, biträdande sekreterare
Magnus Thorell
Agneta Åsgrim Berlin, programsamordnare

Revisorer:

Åke Jönsson och Ulla Staaf
Kerstin Pilkvist, suppleant

Valkommitté:

Tomas Fasth och Leif Thörne

Antalet styrelseledamöter ökades genom beslut på årsmötet från sju till nio ledamöter. Torgny Bergström och David Ståhlberg är nya ledamöter. Styrelsen har haft fem protokollförda sammanträden under året och därtill täta kontakter via e-post.

Intern och extern information

Sällskapets hemsida fick i slutet av året en ny hemvist med adressen www.botaniska-jonkoping.se. Vår medlem Åke Jönsson har förtjänstfullt skött sidan.

Facebookgruppen [Botaniska Sällskapet Jönköping](https://www.facebook.com/BotaniskaSallskapetJonkoping) hade vid årets slut 35 medlemmar. Successivt har sedan starten sommaren 2017 gjorts allt fler inlägg, oftast med foton på växter. Styrelsen anser att detta forum bör utnyttjas ännu mera av medlemmarna.

Normalt har styrelsen påmint medlemmarna om kommande programpunkter via e-post till de medlemmar som har angett en e-postadress och på Facebooksidan.

E-postadress kan anmälas till kassaförvaltaren: lenper51@gmail.com

Styrelsen har skrivit korta referat från Sällskapets träffar och samtidigt påannonserat kommande aktivitet under "Nytt från läsarna" i Jönköpings-Posten. Några av Sällskapets aktiviteter har ingått i kommunens folder om guidningar i naturen.

Ekonomi

Sällskapets ekonomiska ställning framgår av separat årsredovisning. Tillgångarna i florafonden har förvaltats med inriktning mot en trygg placering och värdeutveckling.

Medlemsantal

Sällskapet hade den 31 december 2018 122 medlemmar som betalat medlemsavgift. Under året har två medlemmar lämnat Sällskapet och sex medlemmar tillkommit.

Medlemsavgift

Medlemsavgiften 2018 har varit oförändrad 100 kr för vuxen och 10 kr för ungdom under 20 år.

GDPR

I enlighet med den nya Dataskyddsförordningen (GDPR) informerades medlemmarna i maj om hur Sällskapet hanterar personuppgifter.

Naturvård

Sällskapet har varit representerat i Naturvårdsrådet i Jönköpings kommun genom Magnus Thorell och Marianne Rydén, med Göte Bengtsson som reserv.

Torgny Bergström representerar Sällskapet i länsstyrelsens skötselråd för naturreservatet Bondberget, som dock inte heller under 2018 haft något möte. David Ståhlberg är representant i kommunens skötselråd för naturreservatet Rocksjön.

Några av föreningens medlemmar har deltagit i ArtDatabankens floraväkteri.

Lokalen för gatmålla på Studiegatan och fågelarven vid Västra torget har hållits under uppsikt.

Remissvar

Sällskapet har avgett yttranden till Jönköpings kommuns stadsbyggnadsnämnd rörande förslag till ny gröstrukturplan och reviderat naturvårdsprogram samt förslag till detaljplan för nytt verksamhetsområde vid Hedenstorp. Det sistnämnda uppmärksammades av Jönköpings-Posten.

Arkiv

Sällskapets arkiv med protokoll och andra viktiga handlingar förvaras sedan 2014 på Jönköpings läns folkrörelsearkiv, som håller till i Arkivhuset i Jönköping.

Södra Vätterbygdens flora

Arbetet på att åstadkomma en tryckt publikation, *Södra Vätterbygdens flora*, har bedrivits intensivt under året. Inriktningen är att den ska vara klar under år 2019. Svenska Botaniska Föreningen har beviljat ett anslag om 150 000 kr för att täcka kostnader för redaktörs- och layoutarbetet.

Redaktionsgruppen (floragruppen) utgörs av styrelseledamöterna Göte Bengtsson (sammankallande), Lennart Persson, Marianne Rydén, Magnus Thorell och Agneta Åsgrim Berlin, samt Kjell-Arne Olsson, boende i Åhus, som svarar för redaktörs- och layoutarbetet. Gösta Börjeson har också deltagit i flera floramöten. Anders Bertilsson och ytterligare några medlemmar i Sällskapet bidrar på olika sätt.

Artförteckningen utgör en väsentlig del av den blivande floran och kommer att omfatta cirka 300 sidor, inklusive närmare 500 utbredningskartor och många foton. Förteckningen finns i ett utkast. Granskning, komplettering och rättning av felaktigheter pågår. Utbredningskartorna är klara. De visar förekomsten av olika taxa enligt den ursprungliga Södra Vätterbygdinventeringen i det mindre geografiska området och förekomsten enligt Smålands Flora i hela Jönköpings kommun; därtill även registrerade särskilt intressanta fynd från senare år, med avvikande färgmarkering.

Några textavsnitt är klara eller nästan klara. Några befintliga textutkast ska uppdateras och några nya avsnitt skrivs. Två speciella avsnitt som är klara är en text med intervjuer av fyra personer som deltagit i inventeringsarbetet, skriven av en tidigare journalist på Jönköpings-Posten, och en kortare mycket personlig krönika som skrivits av en i trakten välkänd radoröst och journalist. Båda dessa författare är medlemmar i Botaniska Sällskapet.

En stor del av arbetet med floran är avklarat, men mycket återstår innan vi har ett tryckfärdigt manus. Floragruppen ser med tillförsikt fram mot det färdiga resultatet.

Herbarieark

Vår medlem Anders Bertilsson har lagt ner ett stort arbete på att gå igenom ett antal samlingar av herbarieark, dels från Södra Vätterbygdsinventeringen, dels från privata samlingar. Växter i gott skick och av särskilt intresse har klistrats upp på nya ark och försetts med nya etiketter. Dessa ark, totalt cirka 200, har överlämnats till Biologiska museet vid Lunds Universitet.

Några intressanta floranoteringar från trakten

Under 2018 har styrelsen som vanligt vid styrelsemötena dryftat sina senaste botaniska erövringar. Några intressanta noteringar från vår bygd utöver det som nämns under exkursionsreferaten:

- Den 14 mars visade Lennart Persson vackra foton på vinterståndare av vass och kaveldun. Det rapporterades också om vårtecken som blommande vintergäck, Scilla, snödroppar, gul krokus, och trollhassel.
- Marianne Rydén hade sett två blommande exemplar av Sankt Pers nycklar på Järstorps kyrkogård 18 maj. Agneta Åsgrim Berlin rapporterade trolldruvor och aklejruta (violett) vid Gruvgården i Taberg. Flera ledamöter rapporterade riklig blomning av Adam och Eva i Kabbarp, med många ovanligt stora och fina exemplar. Lennart Persson hade även hittat ett stort bestånd råttsvans i Kabbarp.
- Agneta Åsgrim Berlin rapporterade ett sensationellt fynd av kärrknipprot på Hökensås, som gjorts av Anna-Maria Claesson.
- Lennart Persson har noterat en gulblommig röllika vid Ryhov.
- David Ståhlberg rapporterar god blomning av sumpnycklar på Breafalls mossen i Aneby kommun.
- Lennart Persson vittnar om expansion av boerstånds i Jönköping.
- Magnus Thorell har visat upp ett intressant herbarieark med strandskräppa från Erstadkärret på Visingsö.

Lungörten vid Grytet, *Pulmonaria angustifolia azurea*.

Blomknopp hos bitterskråp *Petasites japonicus*. Vid Grytet.

Sammankomster

17 januari. Invasiva arter (41 deltagare)

Under rubriken "Växter från fjärran länder - till glädje och sorg" höll Mora Aronsson från ArtDatabanken ett intressant föredrag om invasiva arter, d v s främmande arter med problematiskt och oönskat spridningssätt. I våra trädgårdar frodas ett överflöd av växter från världens alla hörn. Några av dessa arter rymmer då och då och ett litet antal av dessa rymlingar sätter full fart ut i naturen. Skunkkalla, tromsöloka, jättebalsamin, vresros, blomsterlupin, kanadensiskt gullris och sjögull är några av de arter som har spritt sig och åstadkommit problem, bl a genom att konkurrera ut inhemska arter. Mora Aronsson gav en översikt över arbetet med invasiva arter såväl i Sverige som inom EU. Vi fick höra om både gällande regelverk och planerade förändringar i regelverket.

21 februari. Årsmöte (drygt 20 deltagare)

Årsmötesförhandlingarna leddes av Göte Bengtsson med Marianne Rydén som sekreterare. Styrelsens åttasidiga verksamhetsberättelse kommenterades kort av ordföranden. Som en särskild punkt på agendan berättade ordföranden om det pågående arbetet med florapublikationen och visade exempel på utbredningskartor för några arter. Efter fikapausen visade Magnus Thorell bilder från en botanisk resa till den grekiska ön Samos år 2017.

11 april. Skäktabacken och Grytet (14 deltagare)

Årets första exkursion startade på Skäktabacken nära Dalviks centrum, under ledning av Agneta Åsgrim Berlin. Där anlade trädgårdsmästaren M P Andersén i slutet av 1800-talet sin berömda handelsträdgård och en stor privatvilla med omgivande trädgård. Kvar från denna tid finns porslinshyacint *Puschkinia scilloides* och flera arter av blåstjärna, vårstjärna och Scilla, som blommade. Hålnunneört och ett litet bestånd av gulsippa hade blomknoppar.

Efter detta besöktes Grytet, där Andersén i en ravin bredvid Dunkehallaån anlade en vildmarksträdgård med många perenna växter. Rhododendron och Azalea har överlevt i den numera förvildade trädgården, liksom en del exotiska träd och buskar. Vintern hade nätt och jämnt släppt taget i den skuggiga dalen, men de första vårarterna hade vaknat till liv. Ramslökens ljusgröna blad stack upp ur den bruna fjolårsmattan. Vi kunde se bitterskråp som snart skulle börja blomma och en matta av intensivt blå lungört, kultursorten *Pulmonaria angustifolia azurea*. Helt klart var det vår!

16 maj. Allmogegården Tolarp i Skärstad (35 deltagare)

Sveriges bästa naturvårdare heter ko, häst och får. Botaniska Sällskapet var ute för att se resultatet av naturvården på Allmogegården. Vi fann alla Evert Taubes blommor och många till i rikt utbud. Lennart Persson guidade oss genom de örtrika ängarna som kreaturen lämnar efter sig. Bengt Sjöberg och Maria Larsson, kreaturerna och gårdens ägare, förklarade hur man förvandlar fyrtioårig granskog till örtrik blomsteräng som i juli ger hö för vintern och bete till djuren i augusti. För några timmar reste vi hundra år tillbaka i tiden, till gårdsgårdsgivna åkrar och beteshagar. Bengts och Marias mål är att driva gården som man gjorde vid förföras sekelskiftet. De handleder också folkhögskoleelever i självhushållning. Lennart Persson gjorde en växtinventering på fastigheten år 2017 och noterade drygt 300 arter.

Exkursionen till Allmogegården.

4 juni. Konstnären John Bauer och de vilda växterna

I samband med det traditionsenliga firandet av John Bauers födelsedag ledde Bodil Enander och Agneta Åsgrim Berlin från Botaniska Sällskapet en botanikvandring för allmänheten vid Bauers numera försvunna barndomshem Villa Sjövik vid Racksjön. Under 2018 uppmärksammades särskilt konstnärens och familjens bortgång för hundra år sedan i en båtolycka på Vättern.

Tidigt i sin konstnärskarriär avbildade John Bauer växtlivet i Sjöviks omgivningarna i en serie naturtroga akvareller. Med utgångspunkt från medhavda kopior av konstnärens bilder letade vi efter träd och blommor som fortfarande finns kvar i Racksjöparken. Asp, al och lönn är typiska träd i den fuktiga skogsdungen. Den lysande gula svärdsiljan hade precis börjat blomma i parkens vattendammar. Och märkligt nog stod gökblomster och förgätmigej sida vid sida vid kanten av en stig, precis som i Bauers akvarell från 1901.

Bodil Enander berättar för intresserade deltagare.

16 juni. Sommarresa till Stenbrohult (drygt 30 deltagare)

Årets heldagsexkursion gick till Stenbrohult norr om Älmhult, Carl von Linnés barndomsbygd. Första stoppet var reservatet Höö där vi vandrade i det vackra odlingslandskapet med en mosaik av ängar, åkerlappar, betesmarker och lövskog med många blommande örter och gräs.

Kulturresevatet Råshult är avsatt för att bevara och levandegöra det tidiga 1700-talets landskap. Här föddes Linné. På caféet intogs lunch. Därefter guidade arrendatorn Michael Michaelsson genom gårdsmiljön och det gammaldags odlingslandskapet. Vi gladdes inte minst åt blommande slåttergubbe. I kålgården frodades grönsaker och andra nyttoväxter. På hemvägen besöktes Taglamyren, en större högmossa. I närheten sågs ett ovanligt rikt bestånd av Jungfru Marie nycklar. Reseledaren Lennart Persson avtackades med en varm applåd. Vi kunde konstatera att det torra och varma vädret hade drivit fram en mycket tidig blomning hos olika växtarter.

Komministerbostället i Råshult.

17 juni. De vilda blommornas dag (18 deltagare)

En botanisk vandring genomfördes i Bankeryd under Magnus Thorells ledning. Vandringen utgick från kyrkan och följde Bankerydsleden mot Labbarps höjder. I lövskogen visades en ovanligt stor förekomst av trädgårdsflykten ormöga. Längre upp i sluttningen beskådades överblommad ramlök som här bildat ett kraftfullt bestånd intill en bäck. Vid bäcken växte även skärmstarr. Snart kom sällskapet fram till en av Labbarps beteshagar där växtligheten fortfarande var frodig och sevärd trots försommartorkan. I ett fuktigt parti kunde man notera bl a gökblomster, humleblomster, ängsbrämma, kärrfräken och flera starrarter. Särskilt beundrades ett mycket rikt bestånd av Jungfru Marie nycklar.

18 juli. Myrtiljor på Jordshultsmossen (10 deltagare)

Mitt i sommaren företogs en exkursion till Jordshultsmossen några kilometer väster om Taberg, under ledning av Magnus Thorell. Målet var att se blommande myrtilja. Det varma vädret hade gjort att den till stor del var överblommad, men det fanns ändå flera tusen exemplar med fräscha blommor. Vidare sågs klockljud som likt myrtiljan har en västlig utbredning, tre arter silesår, vattenklöver, några fortfarande blommande mossnycklar, rosling, flera starrarter, den märkliga växten kallgräs och ett antal andra arter som brukar finnas i denna typ av kärr- och mossmarker. Mygg och knott lyste däremot med sin frånvaro. Vid gården Jordshult sågs några plantor av boerstånds vid en grushög. Sammantaget var detta en givande exkursion denna härliga sommarkväll.

Magnus Thorell förklarar. Jordshultsmossen.

18 augusti. Blomsterrik betesmark vid Viredaholms golfbana (5 deltagare)

Ursprungligen skulle vi under ledning av Lennart Persson besöka Åsens by, men det visade sig omöjligt efter den varma sommaren då allt blivit avbetat och nedbränt där. Istället valdes ett annat utflyktsmål i trakten, en betesmark öster om Viredaholm känd från "Ängs- och betesmarksinventeringen" för sin intressanta flora, bl a den ovanliga hartmansstarr. Denna betesmark var inte betad än under denna sommar, så trots torkan fanns här mycket att titta på. De artrikaste delarna av den tio hektar stora betesmarken inventerades och alla identifierade växtarter antecknades. Cirka 150 växtarter noterades och några fynd ur andra organismgrupper som sömntornstekel, blodröd ängstrollslända och strimlus. Glädjande nog påträffades hartmansstarr. Slåttergubbe, brudbröd, ängshavre, svinrot, ängsvädd och lundstarr är värda att nämna. Ner mot Viredaholmssjön blev marken fuktigare och här fanns ett vackert bestånd med slåtterblomma, *Parnassia palustris*, (en av Perssons största favoriter) i sin bästa blomning tillsammans med det vackra darrgräset. Alla arter som noterades finns inlagda på Artportalen.

Deltagarna var förundrade och bekymrade över att marken inte betats trots betesbritsen. Den höll även delvis på att förbuskas och det är ett illavarslande tecken för florans utveckling. Senare under hösten släpptes dock djur på betet. Hoppas det inte var bara på grund av årets torka utan att betesdriften kommer att fortsätta. Dagen avslutades med lunch och trivsamt samvaro på Viredaholms golfrestaurang.

15 september. Ruderatexkursion vid Ryhov (12 deltagare)

Lördagen den 15 september genomfördes årets ruderatexkursion, denna gång till Ryhov, under ledning av Lennart Persson och Gunnel Ström. Utflykten lockade såväl en av Ryhofs parkarbetare som en gäst ända från Linköping. I samband med utvidgning av en parkeringsplats har man lagt upp en vall av sand. Här har närmare hundra växtarter etablerat sig, allt från de mest triviala till riktiga rariteter. Genom den samlade kompetensen kunde vi hitta och sätta namn på arter som nigerfrö, (Martin Sjödahl associerade rätt), hirs och kanariegräs. Boerstånds, en invandrare från södra Afrika, har varit känt i Jönköping något tiotal år och sprider sig utefter gator och vägar. Den dök nu upp med flera spridda plantor. Gängel, sällan sedd i Jönköping, uppmärksammades av Göte Bengtsson. I grusslätten mellan två parkeringsplan såg vi mörkt kungsljus med vita blommor, en sällsynt raritet. En mjukluden röllika med gula blommor har ännu inte fått ett namn. Gunnel Ström förevisade bankrassing vid en byggarbetsplats. Exkursionens klimax blev den ståtliga lindmalvan, mer än två meter hög, som uppmärksammades av parkarbetarna och sparats för vår skull.

Maj-september. Fem mossexkursioner (6-7 deltagare)

Exkursionerna har letts av Henrik Kullberg och har gått till Sandseryd, Drättinge, Vattenledningsparken, Eurostop-ravinen och Ramlaklint i Svarttorps socken.

Utflykten till Ramlaklint den 29 september syftade främst till att titta på den ovanliga och svårfunna lysmossan, Smålands landskapsmossa, som Henrik lyckats hitta vid ett tidigare besök. Den gömmer sig i mörka skrymslen, som i detta fall under en rotvälta, och är inte lätt att upptäcka. Den har dock

en egenskap som avslöjar den. Den reflekterar ljus vid pålysning, så i skenet från en ficklampa lyste det trolskt under rotvältan. För övrigt såg vi flera andra både ovanliga och vanliga mossarter under promenaden i denna spännande gammelskog.

Exkursion Ramlaklint 29 september.

Henrik Kullberg har hittat lysmossan.

10 oktober. Natur och växter på den gröna ön (18 deltagare)

Peter Ståhl från Gävle berättade och visade bilder från västra Irlands intressanta, unika och omväxlande natur. Här finns hela den milda atlantkustens spännande flora på havsstränder, ljunghedar och saltstänkta klippor. Värmeälskande växter från Medelhavsområdet och bergväxter från Alporna kan hittas bara ett stenkast från havet. I atlantisk ekskog finns järnek och murgröna. Många arter ormbunkar är vanliga. Bland växterna vi fick se var stor tätört med intensivt blå blommor. Fjällsippa växer ända ner till havet, vilket ledde till en livlig diskussion. Ståhl avtackades med boken om den berömde botanikern Erik Leonard Ekman.

7 november. Botanikquiz (18 deltagare)

Programmet bestod av botanikquiz som leddes av vår medlem Johan Rova. Det var många kluriga frågor med botanisk anknytning. Därtill skulle vi lista ut vilka sångartister eller -grupper vi fick lyssna till. Segrare blev lag Nord-Pil: Anne-Marie Nordqvist, Kerstin Pilkvist och Britta Pilkvist. Priserna utgjordes av små plantor, lökar och frön av olika udda växter. Detta var ett mycket trevligt programinslag, en premiär som gav mersmak. Johan avtackades med en bok av och om florailustratören Bo Mossberg.

28 november. Medlemmarnas afton (20 deltagare)

Årets sista möte var den traditionella Medlemmarnas afton. Några medlemmar berättade om botaniska upplevelser under året som gått. Henrik Kullberg visade bilder på mossor och några fina växtfynd i Bohuslän. Magnus Thorell berättade om botanikdagarna i Västmanland. Efter fikapausen tog David Ståhlberg med oss på en spännande resa till Klippiga bergen i USA. Vår floraredaktör Kjell-Arne Olsson från Åhus presenterade sig och informerade om det pågående arbetet med att skriva Södra Vätterbygdens flora. Mötet avslutades med att ordföranden önskade alla En God Jul.

Tack

Styrelsen vill särskilt tacka alla som lett exkursioner, hållit föredrag, förberett möten och serverat fika, skött hemsidan, representerat Sällskapet externt i olika sammanhang, arbetat med vårt stora floraprojekt eller på annat sätt stött verksamheten. Många medlemmars engagemang är en viktig förutsättning för fortsatt framgång för vårt Botaniska Sällskap.

Ett stort tack också till personalen på Studieförbundet för gott samarbete och bra service.

Jönköping 2019-01-23

Styrelsen för Botaniska Sällskapet i Jönköping

Några glimtar från botanikåret 2018

Naturvårdare på Höö.

Stort bestånd av ängsull nära Taglamyren.

Jungfru Marie nycklar, nära Taglamyren.

Myrlilja, Jordshultsmossen.

Slätterblomma, Viredaholm.
En av Lennart Perssons
favoriter.

Nigerfrö *Guizotia abyssinica*, Ryhov.

Rekordstor lindmalva, Ryhov.

Samtliga foton: Agneta Åsgrim Berlin, Göte Bengtsson, Lennart Persson